

ISTO VAI SER UNHA ANIMALADA!

contos do TÍO-VIVO

Xosé Salvadores

Moisés Iglesias

Berlín, 2008.

Ultimamente chégannos imaxes e informacións de porcos bravos paseando polas vilas e cidades con total impunidade. Son animais grandes e poderosos que non pasan desapercibidos e provocan admiración e, incluso, certo medo. Normal. As autoridades, alarmadas, saen espantados, no mellor dos casos, xa que en tempos recentes, e ás agachadas, os gardas municipais recibíannos con chumbo. Pero dos porcos bravos falaremos máis adiante por merecer máis atención ao ser rechamante novidade. Polo momento, comentarei algo sobre a nova fauna urbana.

O descubrimento da fauna, referíndome á máis grande e aparente, nas vilas e cidades é unha novidade para algúns sectores da poboación; pero o certo é que os animais salvaxes sempre tiveron quenenza polos núcleos habitados polos humanos. Non hai máis que pensar nas cegoñas ou nas andoriñas, que comparten con nós os edificios; xa non digamos os pardais, que só viven onde reside a humana xente. Pero non só os animais de pluma, que os casos son abondosos, senón tamén os de pelo, tentaron insistentemente instalarse ao noso carón e algúns conseguírono para sempre: ratos e ratas son un exemplo. Mais, a pouco que se preste atención, escoitaremos comentarios ou veremos: lontras (en Noia), cervos (en Mondoñedo), corzos (na Mariña), raposos (en Santiago e outras terras) ou lobos, que se aproximan a moitos lugares, incluso ás cidades.

A este proceso debemos darlle cada vez máis carácter de normalidade porque vai ser moi frecuente. Penso que isto se debe a que os humanos non estamos deseñados pola Natureza para vivir en pisos e amoreados en cidades, mais a tendencia dos núcleos urbanos é medrar sen límites, a ser posible na costa, acompañados de millóns de cans e cadelas¹; e se os humanos consideran que este é o mellor hábitat, por que non o van considerar os "brutos", que parvos de todo non son. Está claro que os animais non veñen para ir ao cine ou á escola, senón porque atopan moitas vantaxes: refuxio seguro, menos parasitos, máis caloríño e, incluso, poden conseguir doadamente comida (visitan con frecuencia os contedores de lixo dos restaurantes). Se a isto engadimos que a ética animal se implanta de forma rápida e masiva e que, por tanto, non se vai seguir facendo a selección que viñamos facendo ata o de agora que consistía en eliminar os animais máis confiados que se aproximaban ás vivendas, a "invasión" dos animais salvaxes nas urbes está asegurada.

En todo caso, mostras desta toma de posesión xa hai dabondo a nivel mundial: centos de documentais xa recolleron as incursións dos pillos monos, dos acróbatas esquíos, dos astutos coiotes, dos gráciles corzos, dos enormes renos ou dos poderosos osos, ... Pero, se cadra, un dos máis famosos episodios sexa o dos 10.000 porcos bravos que se calcula que hai en Berlín, si!, na próspera Alemaña. Eu non sei se haberá tantos a tales horas porque disque andan cazándoos polo medio da cidade, unha alternativa ben pouco civilizada. Nunha das viaxes que fixen co políglota e bo amigo Moisés á capital teutoa, xa no ano 2008, vimos unha rancha cos seus bacoriños a carón das portas do Museo do Expresionismo. Daquela, deixounos abraídos. Naquel intre, estaban ademais facendo un ruído espantoso con motoserras que acondicionaban o espazo verde que rodeaba o edificio. Só nos apartamos da porca nai cando un rexo traballador, tipo alemán, nos aconsellou separármonos un pouco por se se asustaba, dada a situación. Naquel momento entendín que había pouco risco de ataque destes urbanos animalazos.

Na Galiza xa temos exemplos tamén: os estorniños, as gaivotas, os esquíos, os descarados lobos e, agora, os porcos bravos. En todo caso, sei que se lle abrimos á fauna salvaxe as portas das cidades entrará en enxurrada, e que debemos preparar alternativas intelixentes para dar resposta aos problemas que desta recuperación do seu primixenio territorio farán os animais, ata o de agora considerados moi salvaxes.

¹Non entendo a xente que cuestiona que os cans vivan nos pisos e atopa natural que neles vivan as persoas.

SERPOL OU TOMENTELO SILVESTRE

(*Thymus serpyllum*)

Marga Miguens

Manuel Lorenzo

Se falamos de flora apícola, temos que referirnos ao tomentelo de monte, tomentelo silvestre ou serpol, outra planta aromática e medicinal dotada dun senfín de virtudes, xa coñecidas e apreciadas desde tempos moi antigos.

Do seu nome científico, *Thymus serpyllum*, deducimos que é unha planta rastreira, xa que *serpyllum* provén do grego e significa serpeante. O serpol non destaca polo seu porte, xa que os seus talos leñosos ramifícanse horizontalmente. Sáenlle raíces alí onde está en contacto co solo, polo que é moi fácil reproducilo, creando en pouco tempo unha alfombra verde. Ademais, como boa planta perenne, ten a vantaxe de resistir moi ben ao frío e ás xeadas.

O tomentelo silvestre ten as follas verdes, lineares e pequenas, non chegan a medir máis de 10 mm, e posúen cilios longos na base. As súas flores son labiadas, de cor rosa ou violeta, que saen a partires de maio ata ben rematado o verán.

É das flores e das follas de onde se extrae o aceite esencial, que é moi rico en timol e carvacrol, principios activos que lle confiren propiedades medicinais. Estas substancias aparecen en menor cantidade que no seu parente próximo, o tomentelo (*Thymus vulgaris*), pero confirenlle as mesmas virtudes.

Medra en sitios secos, pedregosos, nos claros dos bosques, desde os 500 ata os 2500 m de altitude. Antigamente abundaba nos montes das catro provincias galegas, pero na actualidade, quedou reducido a pequenas manchas nalgúns zonas da costa. Isto aconteceu sobre todo nos últimos trinta anos debido ao cambio de uso do monte, á plantación intensiva de eucaliptos e ao abandono do monte.

DESINFECTANTE DOS POBRES

O serpol tamén é coñecido como “o desinfectante dos pobres” xa que a súa esencia é un potente antiséptico, máis que a auga osixenada, o fenol, ou mesmo o permanganato de potasio. Tomado en infusión, á razón dunha culleradiña de follas e flores secas por cunca de auga, prevé as infeccións da boca, e úsase como colutorio nos casos de xenxivite ou para elaborar dentífricos.

Destaca tamén o seu uso como antibiótico, tras descubrir no século XX que protexía da tífos, tuberculose, difteria e da pulmonía, coa vantaxe de estimular o sistema inmunitario, no canto de deprimilo, como fan os antibióticos sintéticos.

Ademais, a súa infusión estimula as funcións dixestivas, polo que se usa para tratar as dixestións pesadas e, incluso, os espasmos gástricos e intestinais. Evita a formación de flatulencias e resulta útil en caso de dor de estómago ou cólico abdominal.

Tamén actúa como expectorante das vías respiratorias e, grazas o seu poder antiséptico, axuda a eliminar os xermes, reducindo os síntomas que estes producen, como a dor de gorxa. Calma a tose, debido ás súas propiedades antiespasmódicas.

O uso de serpol pode ser externo. Para o estrés, recoméndase un baño de 15 a 20 minutos con infusión concentrada de tomentelo (3 culleradas por litro de auga). Deste baño obtemos un efecto tranquilizante e somnífero suave. Como axente relaxante, pode ser usado contra a ciática, a gota, a artrite e o reumatismo. Tamén se usa para tratar dores musculares. Engadindo dez gotas de aceite esencial de serpol a dúas culleradas de aceite de oliva, obteremos un aceite para dar masaxes nas zonas doridas.

Na cociña deixa aroma e sabor nos pratos. Ademais abre o apetito, polo que é unha planta adecuada para tratar a anorexia.

USO APÍCOLA

Como planta apícola é útil no tratamento da varroa (ácaro que ataca as abellas e que pode provocarlles a morte). As abellas beneficianse do timol que contén o serpol que, aplicado sobre a colmea mediante tiras especificamente elaboradas, consegue que os ácaros se desprendan das abellas, reducindo ou eliminando o ataque. Na apicultura ecolóxica é moi prezado porque é natural e non deixa residuos tóxicos, a diferenza dos tratamentos convencionais.

